Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 27.12.2023 www.osw.waw.pl

# Finlandia, Szwecja i Dania: umowy o współpracy obronnej z USA

Jacek Tarociński

W grudniu Szwecja, Finlandia i Dania podpisały ze Stanami Zjednoczonymi dwustronne porozumienia o współpracy obronnej (*Defense Cooperation Agreement*, DCA). W ich ramach Siły Zbrojne USA uzyskują nieograniczony dostęp do infrastruktury wojskowej (baz lotniczych, morskich i lądowych) tych państw: 17 lokalizacji w Szwecji, 15 w Finlandii i trzech w Danii. Kraje te zobowiązały się do wsparcia logistycznego Sił Zbrojnych USA na swoim terytorium, natomiast Stany Zjednoczone – do pokrycia kosztów ewentualnego rozwoju infrastruktury wojskowej na swój wyłączny użytek. W przypadku popełnienia przez amerykański personel przestępstw na obszarze wymienionych państw nordyckich jurysdykcja prawna zostanie przeniesiona na system prawny i śledczy USA. Umowy wejdą w życie po ich ratyfikacji w parlamentach Szwecji, Finlandii i Danii, co ma nastąpić w pierwszym kwartale 2024 r.

**Komentarz**

- Treść wszystkich porozumień jest – z drobnymi wyjątkami – właściwie identyczna. Szwecja negocjowała swoją umowę od stycznia br., Finlandia – od września 2022 r., a Dania – od lutego 2022 r. Największa różnica w zakresie współpracy pomiędzy tymi państwami a USA dotyczy skali dostępu do krajowych baz wojskowych przyznanego siłom amerykańskim. Kopenhaga udzieliła go tylko w odniesieniu do trzech baz lotniczych (Skrydstrup, Karup i Aalborg), natomiast Sztokholm i Helsinki udostępniły Amerykanom bazy lotnicze i morskie, garnizony wojsk lądowych, składy uzbrojenia i sprzętu wojskowego oraz poligony na całym terytorium, włącznie ze strategicznie ważnymi obszarami, takimi jak Gotlandia. Tym samym Stany Zjednoczone mają możliwość zwiększenia swojej obecności wojskowej we wszystkich domenach w całym regionie nordycko-bałtyckim.
- We wszystkich trzech państwach nordyckich bezpośrednim asumptem do rozpoczęcia negocjacji DCA była rosyjska pełnoskalowa inwazja na Ukrainę. Punkty wyjścia poszczególnych krajów są jednak różne. Finlandia wraz z akcesją do NATO w kwietniu br. przeszła z pozycji bliskiego partnera USA do roli ich sojusznika. Szwecja wciąż czeka na zgodę Turcji i Węgier na pełnoprawne członkostwo w Sojuszu. Sztokholm dąży do pogłębiania relacji dwustronnych z Waszyngtonem również w celu wzmocnienia własnego bezpieczeństwa w okresie przejściowym. Z kolei Dania – pomimo ponad 70 lat sojuszu wojskowego ze Stanami Zjednoczonymi i zawarcia w tym czasie szeregu porozumień dwustronnych – dopiero wraz z pogorszeniem się sytuacji bezpieczeństwa

europejskiego po 24 lutego 2022 r. podpisała z nimi kompleksową umowę o współpracy obronnej. W czasie zimnej wojny Kopenhaga prowadziła ostrożną politykę w zakresie amerykańskiej obecności wojskowej na swoim terytorium na kontynencie, a po zakończeniu konfliktu zacieśnianie tego typu kooperacji nie było konieczne.

- Po ratyfikacji umów przez parlamenty Szwecji, Finlandii i Danii stronami dwustronnych porozumień o współpracy obronnej z USA zawartych w ostatnich latach będą wszystkie państwa nordyckie, bałtyckie oraz Polska. Litwa, Łotwa i Estonia podpisały DCA ze Stanami Zjednoczonymi w 2017 r. Z kolei Norwegia w 2021 r. zawarła z nimi uzupełniające porozumienie o współpracy obronnej (*Supplementary Defense Cooperation Agreement*, SDCA), dopełniające wcześniejszą umowę z 2009 r. (zob. *USA–Norwegia: wzmocniona obecność wojskowa USA na północnej flance NATO*). Natomiast Polska w 2020 r. podpisała z USA porozumienie o wzmocnionej współpracy obronnej (*Enhanced Defense Cooperation Agreement*, EDCA), które stanowi uzupełnienie umowy z 2015 r.
- Jak już wspomniano, zawarte w ostatnich latach porozumienia dają możliwość znaczącego wzrostu amerykańskiej obecności w regionie nordycko-bałtyckim. W Norwegii USA uzyskały prawo do korzystania z baz sił powietrznych w Rygge, Soli i Evenes oraz marynarki wojennej w Ramsund. W tych lokalizacjach mogą budować dodatkową infrastrukturę na własne potrzeby oraz bazować swoje jednostki (np. morskie samoloty patrolowe P-8 w Evenes). Zainteresowanie szerszym wykorzystaniem instalacji militarnych na terytorium tego kraju sygnalizował też Korpus Piechoty Morskiej Stanów Zjednoczonych, który posiada tam magazyny sprzętowe (Marine Corps Prepositioning Program-Norway, MCPP-N) dla sił wielkości brygady. W Polsce na podstawie EDCA trwa rozwój infrastruktury na lotniskach Wrocław-Strachowice, Łask, Powidz i Kraków-Balice oraz jednostek wojskowych w Żaganiu, Skwierzynie, Lublińcu, Drawsku Pomorskim i Poznaniu, które pozwalają na zwiększoną aktywność m.in. amerykańskich bezzałogowców, śmigłowców i samolotów transportowych, składowanie uzbrojenia i sprzętu wojskowego dla pancernego brygadowego zespołu bojowego (magazyny APS w Powidzu), zabezpieczenie logistyczne i elementów dowodzenia V Korpusu US Army (Poznań) oraz przyjęcie amerykańskiego wsparcia wojskowego w przypadku konfliktu na wschodniej flance NATO.